

hederne er så talrige. Man har valgt at holde sig til teoretisk orienterende artikler. Phillips analyse af time lags (1957) er kommet med. Mere overraskende er det at se en iøvrigt udmærket oversigtsartikel af Salant fra 1957 om det balancerede budgets teorem. Hører den hjemme her? At en artikel af Heller om de første ti efterkrigsårs politik og en artikel af Schlesinger om pengepolitikken er med, er derimod rimeligt.

- Ialt er 31 artikler genoptrykt. Men er Europa ved at gå helt bagud af dansen? Kun de 8 er af europæiske økonomer og heraf er de 7 engelske. Eller er dette bl.a. en følge af de to udmærkede redaktørers hjemsted?

*P. Nørregaard Rasmussen**

* Professor ved Københavns Universitet.

Östen Johansson: The gross domestic product of Sweden and its composition 1861-1955. Almqvist & Wiksell, Stockholm 1967. 190 sider. Pris: 40 sv. kr. (Stockholm Economic Studies, New Series, VIII).

Erik Lindahl, Dahlgren og Karin Kochs arbejde: *National Income of Sweden 1861-1930*, der kom i 1937 var et banebrydende arbejde på dette område indenfor de nordiske lande. Tallene var beregnet efter den produktionsstatistiske metode, og man gav netttotal, således at der for perioden var foretaget beregninger over afskrivningerne. Det arbejde, der foreligger her, er en å jourføring og komplettering af det tidligere arbejde.

For perioden op til 1930 er det væsentligst tallene fra det gamle arbejde, der er benyttet, dog er tallene for building and construction erstattet med nye beregninger, idet de gamle beregninger var meget usikre. De var baseret på værdien af råstofferne, idet man antog, at lønnen bevægede sig som råstofværdierne.

Östen Johansson giver ikke netttotal, men bruttotal. Dog anvender han ikke det begreb, som de nordiske lande hidtil har benyttet, hvor reparation og vedligeholdelse betragtes

som investeringer (gross-gross synspunktet). Han betragter reparation og vedligeholdelse som råstoffer, således som vi også gjorde det ved vore første beregninger fra 1930'erne. Medens man i årene lige efter krigen, hvor der var vareknaphed, med ikke ringe ret kunne opfatte reparation og vedligeholdelse som sideordnet med investeringer, kan denne opfattelse vel vanskeligere fastholdes for de senere år.

Foruden at Östen Johansson som nævnt har ført tallene å jour fra 1930 til 1955, har han også foretaget omregninger af tallene i faste priser. Noget jeg skal komme tilbage til.

Bogen omfatter seks kapitler. Et indledende kapitel (I) og et kapitel om tidligere beregninger (II). Dernæst omtales i kapitel III: Generelle nationalregnskabsprincipper og i kapitel IV: Beregninger i faste priser. Endelig omfatter kapitel V: Sektordefinitioner og grundlaget for beregningsmetoder, kilder m.v., og i kapitel VI nævnes, hvorledes tabellerne nærmere er indrettet. Tabelafsnittet omfatter over 100 sider, og i et appendiks på mere end 20 sider gøres nærmere rede for sektor-beregningerne.

Det fremhæves i indledningen, at beregningerne er foretaget fra produktionssiden, og gennem den opdeling, der foretages af output, fås oplysninger om anvendelsen. Den metode, der er benyttet, og som også er benyttet i de tidligere arbejder, afviger fra den officielle svenske metode, hvor beregningerne foretages fra anvendelsessiden. Da en del af beregningerne er baseret på faste normtal betones det, at tallene ikke er anvendelige ved konjunkturanalyser.

Ved en sammenligning med de officielle svenske tal, der som nævnt er beregnet fra anvendelsessiden, betoner forfatteren, at han kommer til højere tal end de officielle. Han mener, at de officielle tal nok er rigtigere end hans tal. Erfaringerne viser, hvorledes det kan være vanskeligt at få beregnet samtlige råstoffer. Man får følgelig for store tal for value added.

I kapitel III omtales det, hvorfor det ikke har været muligt at beregne forskyd-

hederne er så talrige. Man har valgt at holde sig til teoretisk orienterende artikler. Phillips analyse af time lags (1957) er kommet med. Mere overraskende er det at se en iøvrigt udmærket oversigtsartikel af Salant fra 1957 om det balancerede budgets teorem. Hører den hjemme her? At en artikel af Heller om de første ti efterkrigsårs politik og en artikel af Schlesinger om pengepolitikken er med, er derimod rimeligt.

- Ialt er 31 artikler genoptrykt. Men er Europa ved at gå helt bagud af dansen? Kun de 8 er af europæiske økonomer og heraf er de 7 engelske. Eller er dette bl.a. en følge af de to udmærkede redaktørers hjemsted?

*P. Nørregaard Rasmussen**

* Professor ved Københavns Universitet.

Östen Johansson: The gross domestic product of Sweden and its composition 1861-1955. Almqvist & Wiksell, Stockholm 1967. 190 sider. Pris: 40 sv. kr. (Stockholm Economic Studies, New Series, VIII).

Erik Lindahl, Dahlgren og Karin Kochs arbejde: *National Income of Sweden 1861-1930*, der kom i 1937 var et banebrydende arbejde på dette område indenfor de nordiske lande. Tallene var beregnet efter den produktionsstatistiske metode, og man gav netttotal, således at der for perioden var foretaget beregninger over afskrivningerne. Det arbejde, der foreligger her, er en å jourføring og komplettering af det tidligere arbejde.

For perioden op til 1930 er det væsentligst tallene fra det gamle arbejde, der er benyttet, dog er tallene for building and construction erstattet med nye beregninger, idet de gamle beregninger var meget usikre. De var baseret på værdien af råstofferne, idet man antog, at lønnen bevægede sig som råstofværdierne.

Östen Johansson giver ikke netttotal, men bruttotal. Dog anvender han ikke det begreb, som de nordiske lande hidtil har benyttet, hvor reparation og vedligeholdelse betragtes

som investeringer (gross-gross synspunktet). Han betragter reparation og vedligeholdelse som råstoffer, således som vi også gjorde det ved vore første beregninger fra 1930'erne. Medens man i årene lige efter krigen, hvor der var vareknaphed, med ikke ringe ret kunne opfatte reparation og vedligeholdelse som sideordnet med investeringer, kan denne opfattelse vel vanskeligere fastholdes for de senere år.

Foruden at Östen Johansson som nævnt har ført tallene å jour fra 1930 til 1955, har han også foretaget omregninger af tallene i faste priser. Noget jeg skal komme tilbage til.

Bogen omfatter seks kapitler. Et indledende kapitel (I) og et kapitel om tidligere beregninger (II). Dernæst omtales i kapitel III: Generelle nationalregnskabsprincipper og i kapitel IV: Beregninger i faste priser. Endelig omfatter kapitel V: Sektordefinitioner og grundlaget for beregningsmetoder, kilder m.v., og i kapitel VI nævnes, hvorledes tabellerne nærmere er indrettet. Tabelafsnittet omfatter over 100 sider, og i et appendiks på mere end 20 sider gøres nærmere rede for sektor-beregningerne.

Det fremhæves i indledningen, at beregningerne er foretaget fra produktionssiden, og gennem den opdeling, der foretages af output, fås oplysninger om anvendelsen. Den metode, der er benyttet, og som også er benyttet i de tidligere arbejder, afviger fra den officielle svenske metode, hvor beregningerne foretages fra anvendelsessiden. Da en del af beregningerne er baseret på faste normtal betones det, at tallene ikke er anvendelige ved konjunkturanalyser.

Ved en sammenligning med de officielle svenske tal, der som nævnt er beregnet fra anvendelsessiden, betoner forfatteren, at han kommer til højere tal end de officielle. Han mener, at de officielle tal nok er rigtigere end hans tal. Erfaringerne viser, hvorledes det kan være vanskeligt at få beregnet samtlige råstoffer. Man får følgelig for store tal for value added.

I kapitel III omtales det, hvorfor det ikke har været muligt at beregne forskyd-

ninger i lagrene, hvilket altså også motiverer, at man ikke kan benytte tallene i konjunkturanalysen. For de enkelte sektorer er opstillet produktionskonti, og dette muliggør en specificeret inddeling efter anvendelse på konsum, investering og eksport.

Medens outputsiden kan opdeles på 23 sektorer, har det kun været muligt på inputsiden at foretage en opdeling på ialt 7 hovedsektorer. Anvendelsessiden er altså specificeret væsentligt mere end produktionssiden.

I afsnittet om »Constant price estimates« diskuteres bl.a., om man skal deflatere henholdsvis output og input hver for sig. Efter en nærmere drøftelse heraf opgiver forfatteren denne deflateringsmetode og benytter i stedet et cost of living index ved deflateringen af nationalproduktet bl.a. med den begrundelse, at dette kan synes rimeligt fra et velfærdssynspunkt. Det kan i og for sig være rigtigt, men man er dog forbavset over, at forfatteren, når det drejer sig om de enkelte erhvervs bidrag til nationalproduktet, ikke interesserer sig for et produktivitetssynspunkt. I det hele taget kan man være lidt forundret over, at dobbeltdeflateringsmetoden ikke behandles mere generelt, og at man helt kan undgå at omtale Roy Geary i denne forbindelse.

Det nævnes med rette, at det er meget problematisk at sammenholde tal i faste priser over lange perioder, idet der henvises til vanskelighederne med nye produkter og kvalitetsændringer. Det kan nok undre en en lille smule, at forfatteren ikke også nævner spørgsmålet om, hvilke forudsætninger der bør være opfyldt, for at man over længere perioder kan benytte de samme prisvægte.

Forfatteren foretager en sammenligning af et prisindeks for nationalproduktet efter en dobbelt deflatering med et cost of living index. Forskellene er betragtelige, således er dobbelt deflaterings prisindexet 20 pct. lavere end cost of living indexet i begyndelsen af perioden, d.v.s. 1861/65 og 6 pct. højere i slutningen af perioden, d.v.s. 1951/55.

Afsluttende skal det nævnes, at tabel-

afdelingen giver oplysninger både i løbende og faste priser og, som nævnt, tal både fra produktions- og anvendelsessiden.

*Kjeld Bjerke**

* Afdelingschef i Danmarks Statistik.

Ragnar Frisch: Theory of Production. D. Reidel Publishing Company, Dordrecht 1965. 370 sider. Pris: 39 fl.

Nærværende bog er i alt væsentligt en oversættelse af forfatterens tidligere på norsk udgivne kompendier i produktionsteori (Inledning til produksjonsteorien, 1. og 2. hefte), som siden 1930'erne er udkommet i en række forskellige udgaver. Bogens hovedindhold turde derfor på forhånd være de fleste skandinaviske økonomer bekendt. Dens hovedemne er den enkelte virksomheds produktions- og afsætningsforhold. Makroøkonomiske produktionsproblemer berøres kun i meget begrænset omfang.

Fremstillingen er opdelt i 5 dele, hvoraf de 3 midterste omhandler den egentlige produktionsteori under forskellige teknisk-økonomiske forudsætninger. Hver af de sidstnævnte dele indeholder dels et rent »teknisk« afsnit med en analyse af de tekniske relationer mellem faktorindsatser og produktionsresultat (produktionsfunktioner m.v.) og dels et »økonomisk« afsnit, i hvilket der gøres rede for virksomhedens faktor- og produktionstilpasning under forskellige indkøbs- og afsætningsvilkår ved de givne tekniske produktionsbetingelser.

I bogens 1. del, der omfatter kapitlerne 1-4, drøftes produktions- og faktorbegrebet samt teknikbegrebet. I tilknytning hertil diskuteres bl.a. det praktisk vigtige spørgsmål om mulighederne for aggregering af fysisk uensartede faktorindsatser (resp. produktionsresultater). Iøvrigt kommer forfatteren intetsteds i bogen ind på en nærmere behandling af de statistiske problemer, der knytter sig til bestemmelsen af produktionsfunktioner og omkostningsfunktioner.

Forfatteren fremhæver med rette, at pro-